

**Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 463/2024 vp**

## **Vastaus kirjalliseen kysymykseen lähiopetuksen riittävän määrän turvaamisesta ammatillisessa koulutuksessa**

**Eduskunnan puhemiehelle**

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Lohikosken /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 463/2024 vp:

miten hallitus on arvioinut 120 miljoonan euron leikkaustensa vaikutukset ammatillisen koulutuksen lähiopetuksen määrään ja oppimisen tukeen

miten ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen oppilaiden yhdenvertaisuus taataan lähiopetuksen määrässä

minkälaisia toimia tarvitaan, jotta riittävä lähiopetuksen määrä voidaan nykyistä paremmin turvata ammatillisessa koulutuksessa koko Suomessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017, 48 §) painottaa opiskelijan oikeutta opetukseen ja ohjaukseen. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella opiskelijan tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet, seurata opiskelijan osaamisen kehittymistä sekä tarvittaessa suunnitella opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot ja erityinen tuki.

Ammatilliselle koulutukselle luonteenomaista on se, että ammattitaidon ja osaamisen hankkiminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon tai koulutuksen osittain. Ammatillista perustutkintoa suorittavien osalta koulutuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida sekä oppilaitoksessa että muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä. Opetus ja ohjaus on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla ei ole aiemmin hankittua osaamista tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan suorittamiseksi. Koska opiskelijoiden tarvitseman opetuksen ja ohjauksen määrään vaikuttaa myös opiskelijoiden yksilölliset oppimisvalmiudet, ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää tarkkoja tuntimääriä opetuksen kestolle. Olennaista on, että tunnistetaan ne

opiskelijat, jotka oppivat ja etenevät opinnoissaan nopeasti ja ne, jotka tarvitsevat enemmän opetusta, ohjausta ja tukea. Valtioneuvoston asetuksessa (673/2017, 10 a §) säädetty ammatillisia perustutkintoja koskeva opetuksen ja ohjauksen määrä, 12 tuntia osaamispistettä kohti, toimii lähtökohtana opetuksen ja ohjauksen määrää arvioitaessa. Opetuksella ja ohjauksella tässä yhteydessä tarkoitetaan opettajien antaman opetuksen lisäksi myös esimerkiksi työpaikoilla työpaikkaohjaajan antamaa ohjausta. Asetuksessa todettu tuntimäärä voi olla säädettyä suurempi tai pienempi opiskelijan oppimisvalmiuksien tai yksilöllisten valintojen perusteella.

Koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus suunnata toimintaansa niin, että opetusta ja ohjausta tarvitsevat opiskelijat voivat sujuvasti suorittaa opintojaan edellytystensä mukaisesti. Toisaalta koulutuksen järjestäjien tulee myös tunnistaa ja tunnustaa opiskelijan osaamista ja mahdollistaa joustava opinnoissa eteneminen riippumatta siitä, miten opiskelija on osaamisensa hankkinut. Koska ammatillisen koulutuksen järjestäjät voivat päättää käyttämistään pedagogisista ratkaisuista, on opettajavetoisen opetuksen rinnalle otettu käyttöön myös muita tapoja osaamisen hankkimiseksi. Näillä mahdollistetaan esimerkiksi ajasta ja paikasta riippumaton joustava opiskelu. Ammatillisen koulutuksen opettajien rooli onkin kuluneen vuosikymmenen aikana uudistunut. Aiempaa enemmän työ on sitä, että sovitaan opiskelijan yksilöllisistä osaamisen hankintatavoista, luodaan pedagogisesti toimivia ja vaihtoehtoisia oppimismahdollisuuksia sekä käytetään aikaa opiskelijan osaamisen arviointiin opettamisen ohessa.

Vuodesta 2015 asti julkaistu Amisbarometri tuottaa vertailukelpoista tietoa siitä, miten opiskelijat kokevat opiskelun ammatillisessa koulutuksessa. Vuoden 2024 barometrin tulokset osoittavat, että opetukseen osallistumisen tuntimäärät vaihtelevat opiskelijoittain suuresti muutamista viikkotunneista yli 30 tuntiin viikossa. Työpaikalla järjestettävään koulukseen opiskelijat osallistuvat keskimäärin hieman suuremmilla viikkotuntimäärillä. Opiskelijoista 66 % piti opettajalta saamaansa ammattiopetuksen määrää sopivana, 31 % olisi toivonut saavansa opettajalta lisää ammattiopetusta ja 13 % olisi ollut tyytyväinen nykyistä vähempäänkin opetusmäärään. Vastaavasti 66 % vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväisiä yhteisten tutkinnon osien opetusmäärään. 25 % olisi toivonut nykyistä vähemmän opettajan antamaa opetusta yhteisiin tutkinnon osiin ja 9 % kaipasi opetusta lisää. Yleisesti voidaan todeta, että opiskelijoiden tyytyväisyys saamaansa opetukseen on tällä hetkellä korkeampaa kuin vuonna 2017, jolloin opetukseen määrään tyytyväisiä oli barometriin vastanneista nuorista noin 55 %.

Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus eroavat säädöksiltään siinä, miten opetusta ja ohjausta toteutetaan. Tästä syystä koulutuksen järjestäjien antaman opetuksen, ohjauksen ja tuen vertailu, joka keskittyisi pelkästään opettajien antaman opetuksen tuntimääriin, ei tuottaisi relevanttia tietoa opiskelijoiden saamasta opetuksesta ja ohjauksesta kokonaisuudessaan tai siitä, onko opetuksen, ohjauksen ja tuen määrä riittävää, että opiskelijat kykenevät sen avulla saavuttamaan opiskelulle asetetut osaamistavoitteet.

Koulutuksen järjestäjät päättävät itsenäisesti saamansa rahoituksensa kohdistamisesta, ja toiminnan ohjaamiseen opetus- ja kulttuuriministeriö hyödyntää rahoitusmallia. Eduskunta päätti joulukuussa hallituksen esityksen pohjalta ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyvistä laeista. Uudistuksen myötä rahoitusmallia yksinkertaistetaan ja sen ohjausvaikutusta parannetaan. Lisäksi säädösmuutosten myötä uudistuu opiskelijan oikeudet erityisopetukseen ja oppimisen tukeen, joka tulee olemaan matalan kynnyksen tukimuoto. Rahoitusjärjestelmän ohjausvaikutusta kehittämällä pyritään siihen, että koulutuksen järjestäjillä on taloudellinen intressi tarjota opiskelijoille riittävästi ajantasaista opetusta työllistymiseen tai jatko-opintoihin siirtymiseen.

Valtiontalouden sopeutustoimena ammatillisen koulutuksen rahoitusta leikataan 120 milj. eurolla. Hallitus on linjannut, että säästötoimia ei kohdenneta perusopetuksen päättävien nuorten tai vailla ammatillista perustutkintoa olevien koulutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on vuoden 2025 varsinaisella suoritepäätöksellä vähentänyt tavoitteellisten opiskelijavuosien määrää, jonka perusteella koulutuksen järjestäjät saavat rahoitustaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksella varmistetaan, että vähennykset kohdistetaan sellaiseen ammatilliseen koulutukseen, joka olisi suunnattu jo aiemmin toisen asteen ammatillisen tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneille aikuisille. Koska sopeutus on toimeenpantu vähentämällä tavoitteellisten opiskelijavuosien määriä, sopeutuksen tulisi näkyä koulutusmäärän pienenemisenä ja rahoituksen määrä opiskelijavuotta kohden pysyisi entisenlaisena. Näin toimittaessa sopeutuksen vaikutukset opiskelijakohtaiseen lähiopetukseen tai oppimisen tukeen voidaan olettaa olevan vähäisiä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kohdistanut tavoitteellisten opiskelijavuosien vähennykset ensisijaisesti niille koulutuksen järjestäjille, joilla ajantasaisimman tilastoaineiston perusteella on ollut muita järjestäjiä enemmän tutkinnon jo suorittaneita opiskelijoita suhteessa ensimmäistä ammatillista tutkintoaan suorittaviin opiskelijoihin.

Helsingissä 7.1.2025

Opetusministeri Anders Adlercreutz

**VN/35379/2024-OKM-2**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: